

*»Branje človeka izpopolnjuje, razpravljanje ga pripravi,
pisanje mu da natančnost.« Francis Bacon, angleški filozof*

Uvodnik odgovornega urednika

Mednarodne odnose v zadnjem desetletju tega stoletja močno zaznamuje tekmovanje velikih sil, ki v varnostno okolje poleg rivalstva prinašajo tudi nenehno grožnjo organiziranega nasilja. Organizirano nasilje se v novih, asimetričnih vojnah pojavlja na različnih ravneh in v različnih oblikah. Razumevanje teh razlik zahteva jasno sliko o vzrokih in gibalih globalizacije, njenih asimetričnih povezavah in soodvisnosti ljudi, skupin, družb in kultur. Tak razširjen koncept varnosti, ki je postal sestavni del vsake vizije svetovnega reda, narekuje potrebo po tekočem prehodu med civilnim in vojaškim svetom. Mednarodno usklajeni ukrepi za zaježitev lokalnega nasilja, za ponovno vzpostavitev miru in stabilizacijo političnega in družbenega reda imajo namreč vedno civilne in vojaške razsežnosti, ki so tesno prepletene.

To novo civilno-vojaško vzajemno delovanje povzroča težave številnim zahodnim demokracijam in nakazuje na paradoks v razvoju civilno-vojaških odnosov. Na eni strani so civilno-vojaški odnosi tradicionalno pogojeni s hierarhično usmerjevalnim odnosom med civilno družbo oziroma vlado in oboroženimi silami. Po drugi strani pa so se varnostne politike vlad, ki se ukvarjajo s stabilizacijo kriz po vsem svetu, primorane sprijazniti z dinamičnim procesom ne samo prekrivanja, temveč celo združevanja političnega in vojaškega področja. Tako imenovani civilno-vojaški paradoks je danes kljub raznovrstnosti politično-vojaških kultur in tradicij praktično mogoče zaslediti v vseh zahodnih demokracijah. Vse pomembneje pa vpliva tudi na njihovo strateško usmeritev in kontekst oblikovanja nacionalnovarnostnih politik. Kljub učinkom paradoksa, na katere se vsaka država s prilagoditvijo nacionalnovarnostne politike in razpoložljivostjo družbenih virov odziva različno, cilji na področju varnosti ostajajo jasni – z ustvarjalno miselnostjo in izboljševanjem materialnih instrumentov zagotoviti čim večjo blaginjo in visoko stopnjo vseh oblik varnosti prebivalcev.

Tudi v Centru vojaških šol prispevamo k pojasnjevanju in razreševanju raznovrstnih paradoksov in razvojnih izzivov Slovenske vojske, ki jih vseskozi pogojuje spreminjajoče se mednarodno varnostno okolje. Rezultate perspektivnih kritičnih mišljenj kot plod poglobljenega raziskovalnega dela predstavljamo v Vojaškošolskem zborniku. Ta tokrat obsega deset prispevkov: devet prispevkov so pripravili najboljši slušatelji 25. generacije višjega štabnega tečaja Poveljniško-štabne šole, v enem izmed njih se je pridružil kot soavtor tudi predstavnik Sektorja katedre vojaških ved, v zadnjem prispevku pa se tem razmišljanjem pridruži še predstojnica Višje vojaške strokovne šole. **Peter Verdnik** s preučevanjem vloge svetov za nacionalno varnost pri zagotavljanju nacionalne varnosti poudarja pomen obstoja teh svetov, notranje strukturiranosti in uvrščenosti v

nacionalnovarnostne sisteme. Pri tem poskuša odgovoriti na tri vprašanja: kaj je glavni vzrok za vzpostavitev svetov, koliko lahko prispevajo k učinkovitemu odzivanju države na varnostna tveganja in kakšno vlogo imajo v svetih predstavniki vojska. **Aleš Kralj** v svojem prispevku raziskuje razvoj metodologije priprave Čete za zveze za bojevanje na združeni taktični ravni. Ugotovitve raziskave predstavi v okviru predloga priprave metodološkega okvira kolektivnega usposabljanja/urjenja Čete za zveze za vzpostavitev modula, ki podpira združeno taktično raven, brigade in bataljonske bojne skupine na bojišču. **Boštjan Pintarič** v prispevku analizira vlogo robotike, brezpilotnih sredstev in umetne inteligence na bojišču. Ponuja odgovore na vprašanja, kako sodobni vojaški robotski sistemi spreminjajo način vojskovanja in povečujejo operativno zmogljivost ter učinkovitost delovanja oboroženih sil na bojišču. **Primož Hodak** ugotavlja raven uporabe Natove direktive pri načrtovanju in izvedbi skupinskih usposabljanj in vaj v Slovenski vojski. Njegov kritični razmislek ponuja tudi odgovore na to, kateri krovni dokument bi potrebovala Slovenska vojska, da bi bil skladen z Natovo direktivo in obenem zadosten za načrtovanje skupinskih usposabljanj v Slovenski vojski. **Miran Prosen** ob preučevanju aktualne problematike boja proti terorizmu ugotavlja, ali v Sloveniji dejavnosti v okviru boja proti terorizmu temeljijo na celovitem pristopu ali je ta pristop sploh mogoč in kakšno vlogo v konceptu boja proti terorizmu ima Slovenska vojska. **Maja Babnik Smrekar** v prispevku preučuje pomen vključevanja vidika spola v Slovenski vojski. Na podlagi anketne raziskave ugotavlja njegovo stopnjo prepoznavnosti v Slovenski vojski ter odklone oziroma razlike pri obravnavi med spoloma. **Daniel Šuler** in **Ervin Hartman** z analizo ruskega hibridnega delovanja in vloge zasebnega vojaškega podjetja Wagner ugotavljata, kakšno vlogo so imeli nevojaški akterji oziroma ruska zasebna vojaška podjetja pri ruski aneksiji Krima. Pri tem poskušata odgovoriti na vprašanje, v kolikšnem obsegu in v kakšnih oblikah se hibridno delovanje pojavlja na sodobnih kriznih žariščih ter kakšno vlogo imajo pri tem zasebna vojaška podjetja. **Dejan Pagon** se v prispevku osredotoča na raziskovanje organiziranosti, usklajevanje in udejstvovanje Slovenske vojske v nalogah zaščite, reševanja in pomoči pri zaježitvi širjenja novega koronavirusa. Na podlagi analize prvega in drugega vala epidemije covida-19 ugotavlja, kako in s kakšnimi zmogljivostmi se je v reševanje krize vključila Slovenska vojska. **Rok Kovše** v prispevku ugotavlja organiziranost in vlogo vojaške strateške rezerve Slovenske vojske na operativni in taktični ravni. Na podlagi primerjalne analize izbranih držav članic Nata predlaga eno izmed mogočih rešitev organiziranosti in sestave enot Slovenske vojske, popolnjenih z vojaško strateško rezervo. Zbornik končujemo s prispevkom **Valerije Bernik**, ki se nanaša na socialne veščine izvajalcev vojaškega izobraževanja in usposabljanja. V njem avtorica ugotavlja potrebo po bolj sistematičnem razvijanju in učenju socialnih spretnosti ter nasploh razširitvi teh vsebin v vojaškem izobraževanju, kar bi lahko pomembno vplivalo na izboljšanje medosebnih odnosov pri opravljanju vojaških nalog in na večjo učinkovitost vojaške organizacije kot celote.

Uredniški odbor vabi vse, ki jih zanimajo strokovne teme, k dejavnemu soustvarjanju naslednje izdaje Vojaškošolskega zbornika v letu 2022.